

Yttrande över "SOU 2024:8 Ökad va-beredskap

Boverket tillstyrker Klimat- och näringslivsdepartementets remiss SOU 2024:8 Ökad va-beredskap med följande kommentarer.

Boverkets kommentarer

6.3.1 Krav på utökad planering

Boverket tillstyrker förslaget på utökad planering genom ändring av 6 b § lag (2006:12) om allmänna vattentjänster (LAV) med följande kommentar.

Kommentar

I utredningen lyfts författningskommentaren till 6 b § LAV, där det anges att en planeringsperiod på 12 år kan vara lämplig¹. Boverket bedömer att författningskommentaren riskerar att bli missvisande och leda till att endast kortsiktiga klimatförändringar beaktas.

Boverket ser behov av en utökad författningskommentar för att undvika de missuppfattningar som förekommer om hänsyn till klimatförändringar på kort sikt (se sista stycket sid 159 i utredningen). För att undvika missuppfattning behöver författningskommentaren behandla både

- planeringsperiod för utbyggnad av va-anläggningar (12 år) och
- dimensioneringen av va-anläggningen (beakta klimateffekter på lång sikt).

¹ Prop. 2021/22:208 Vägar till hållbara vattentjänster, s. 53.

6.3.2. Statligt bidrag till fastighetsägare för åtgärder för att minska mängden tillskottsvatten

Kommentar

Boverket har stor erfarenhet av bidragshantering inom området och kan ta huvudansvar för att utreda förutsättningar för och omfattning av ett bidrag till fastighetsägare för att åtgärda brister i va-installationer.

8.2.1. Nytt etappmål om god va-infrastruktur

Kommentar

Boverket föreslås få ansvar för uppföljning, utvärdering och rapportering av etappmålet i samverkan med Livsmedelsverket, Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten. Målsättningen bedöms vara rimlig och de övriga förslagen i utredningen kan sammantaget bidra till att ett sådant etappmål kan nås.

För att genomföra och följa upp etappmålet krävs ett nära samarbete med branschorganisationen Svenskt Vatten. Organisationen har på eget initiativ samlat in relevanta uppgifter från sina medlemmar, det vill säga kommunala VA-organisationer. Det mest effektiva vore att utgå från dessa befintliga data vid uppföljningen av etappmålet.

För att säkerställa dataförsörjningen över tid kan en överenskommelse eller ett avtal mellan målsansvariga myndigheter och Svensk Vatten behövas. Svenskt Vatten bör också vara en viktig samarbetspartner i arbetet med att informera och vägleda kommunerna i deras kartläggning, planering och genomförande av förnyelseåtgärder i vatten- och avloppsnätet.

I dag sker statistikrapportering till Svenskt Vatten på frivillig basis. En statlig uppföljning skulle innebära en mer systematisk insamling, men medför inte i sig ett krav på kommunerna att leverera data. Boverkets erfarenheter från Miljömålsenkäten visar att frivillig datainsamling sällan ger full täckning. Svarsfrekvensen når i bästa fall cirka 80 procent. För att samtliga kommuner ska rapportera krävs författningsstöd, exempelvis enligt modell från förordningen (2011:1160) om regionala bostadsmarknadsanalyser.

14.3.1. Boverket

Kommentar

Utredningen bedömer att förslagen som berör Boverket, särskilt förslaget till nytt etappmål, kräver en initial resursförstärkning på 1,05 miljoner kronor och därefter 400 tkr årligen. Boverket bedömer dock att behovet av resursförstärkning uppgår till 700 tkr årligen.

Vägledning för vattentjänstplaner är också en ny arbetsuppgift för Boverket. Havs- och vattenmyndigheten föreslås få huvudansvaret och ett resurstillskott motsvarande en årsarbetskraft samt ett initialt tillskott på 700 tkr. Utredningen anser att även övriga berörda myndigheter kan behöva resurstillskott. Boverket uppskattar behovet av resursförstärkning till 700 tkr årligen. Vi ser att det finns ett stort vägledningsbehov då det är ett eftersatt område, och att klimatförändringarna kommer att förstärka behovet ytterligare.

Boverket har stor erfarenhet av bidragshantering inom området och kan ta huvudansvar för att utreda förutsättningar för och omfattning på ett bidrag till fastighetsägare för att åtgärda brister i va-installationer. Boverket bedömer att behovet av resursförstärkning för ett sådant uppdrag uppgår till 500 tkr.

7 Försörjningsberedskap

Kommentar

Boverket var inte beredskapsmyndighet när remissen Ökad va-beredskap skickades ut. Regeringen beslutade i juni 2025 att införa en ny beredskapssektor för industri, byggande och handel. Tillväxtverket är sektorsansvarig myndighet. Boverket och Sveriges geologiska undersökning är nu beredskapsmyndigheter inom denna sektor.

Boverket har redan idag ett betydande ansvar för frågor som är viktiga för försörjningsberedskapen när det gäller byggmaterial. Boverket är tillsynsmyndighet för byggprodukter och ansvarar för marknadskontroll av dessa produkter på den svenska marknaden. Dessutom utformar Boverket föreskrifter som är centrala för beredskapen inom området och har en samordnande roll för information och vägledning om byggprodukter som kommer i kontakt med dricksvatten och om material och produkter som ingår i eller är avsedda att ingå i sådana byggprodukter.

Enligt förslag i SOU 2025:68 förväntas Boverket få ett stort ansvar för byggnads- och reparationsberedskapen. Detta innebär att Boverket kan komma att spela en avgörande roll i att skapa goda förutsättningar för beredskap inom dessa områden, både bland berörda myndigheter, företag och andra aktörer.

Boverkets förväntade roll som beredskapsmyndighet inom byggnads- och reparationsberedskap och försörjningsberedskap för bygg och anläggning är även av betydelse för att säkerställa upprätthållandet av viktiga samhällstjänster, såsom vattentjänster. Boverket vill därför påpeka att det är av vikt att samverkan sker med Boverket i kommande utredningar och arbeten om försörjningsberedskap för allmänna vattentjänster.

I detta ärende har generaldirektör Anders Sjelvgren beslutat och signerat beslutet elektroniskt. Föredragande har varit civ.ing. Madeleine Hjortsberg. I den slutliga handläggningen har också rättschef Yvonne Svensson, utredare Agata Bar Nilsson, civ.ing. Fabian Ardin, jurist Ieva Kisieliute, enhetschef Joacim Möhlhoff och expert Cecilia Näslund deltagit.

Anders Sjelvgren
generaldirektör

Madeleine Hjortsberg
civ.ing.

Kopia till:

kn.nm@regeringskansliet.se

petter.troedsson@regeringskansliet.se